

Εισήγηση για την "Ανθολογία Μπουζάι '14" (εκδ.Γαβριηλίδης, 09.01.2015) Ανθολόγοι: Ηρώ Νικοπούλου - Γιάννης Πατίλης

Όψεις και κατόψεις ενός νέου οικήματος

Μικρό σκαρίφημα οδοιπορικό

Ήταν πάνω στην εμφάνιση της κρίσης, την ώρα που οι περισσότεροι κοιτούσαν να περικόψουν τις δαπάνες τους και να μην κάνουν νέα ανοίγματα· τότε ακριβώς, που αποφασίσαμε με τον Γιάννη Πατίλη να φτιάξουμε ένα καινούργιο σπίτι.

Η κοινή μας αγάπη και ενασχόληση με την λογοτεχνία, μας κάνει να συζητάμε με τις ώρες για κείμενα δικά μας και άλλων, για μορφές και ρεύματα, για τάσεις και στάσεις προσώπων και εντύπων, συχνά με τέτοιο πάθος που η Ρωξάνη, η σοφή μας γάτα, μπαίνει στη μέση και πηγαينوέρχεται ανήσυχη προσπαθώντας να μας μοιράσει τα δίκια. Η αγάπη όμως για τη μικρή φόρμα ήταν κοινή κι εύκολα συμφωνήσαμε στα σχέδια του νέου σπιτιού της. Κάπως έτσι, τον Νοέμβριο του 2009 στο πολυμορφικό γραφείο-εργαστηριό-σπιτο ενδιαίτημα της Νέας Σμύρνης και ώρα απογευματινή γεννήθηκε η ιδέα για το ιστολόγιο Ιστορίες Μπουζάι.

Τον ίδιο περίπου καιρό, τον Δεκέμβριο του 2009 μετά και από σχετικές συζητήσεις που κάναμε με τον συνεργάτη και φίλο, συγγραφέα και μεταφραστή Βασίλη Μανουσάκη, αποφασίσαμε να κάνουμε στο Πλανόδιον δύο αφιερώματα μικρού διηγήματος· αγγλόφωνο κι ελληνικό. Στο οπισθόφυλλο του τεύχους 47 δημοσιεύθηκε σχετική πρόσκληση συμμετοχής που μιλούσε για μικρά διηγήματα με πλοκή έως 750 λέξεις. Οι πρώτοι κανόνες/όροι/όρια είχαν μπει. Οι τρεις τόμοι που ακολούθησαν από το έντυπο Πλανόδιον με την συνεπιμέλεια και των τριών, άρδευαν και ταυτοχρόνως προίκιζαν με ύλη, το ιπτάμενο ψηφιακό ιστολόγιο «Ιστορίες Μπουζάι» που εν τω μεταξύ πήρε --αν και άυλη-- μορφή και υπόσταση στον ιστοχώρο, τον Απρίλιο του 2010, διατηρώντας ωστόσο όλα τα τυπογραφικά μεράκια που υπήρχαν και στο έντυπο Πλανόδιον μέχρι κεραίας ή για την ακρίβεια μέχρι βαρείας.

Το ταξίδι είχε αρχίσει.

Προσωπικά, με την μικρή φόρμα έχω καημό και πάντα με ενέπνεε και με καθοδηγούσε η άποψη του Μόρχες ότι δεν χρειάζεται να γράφουμε μυθιστορήματα/ποταμούς την στιγμή που μπορούμε να πούμε τα ίδια στις λίγες σελίδες ενός διηγήματος. Θεωρώ πως είναι πολύ δύσκολο να αποδοθούν αφηγηματικές περιπλοκότητες με λίγες λέξεις και βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέρουσα την δυνατότητα της δημιουργικής εμπλοκής του αναγνώστη, που συμβαίνει μόνο όταν αφήνεται χώρος και σ' αυτόν, δηλαδή όταν δεν είναι όλα ειπωμένα και λυμένα από τον συγγραφέα.

Τέσσερα χρόνια τώρα διαβάζουμε και ξεχωρίζουμε κείμενα, και από τα πολυάριθμα που μας στέλνουν, και αποθησαυρίζοντας από παλαιότερες συλλογές διηγημάτων, και όσον αφορά στα ελληνικά --έστω δειγματοληπτικώς-- επιλέγουμε κείμενα από την αρχαιότητα και τον μεσαίωνα μέχρι τους νεώτερους χρόνους, και τον 19° και 20° αιώνα. Η ικανοποίηση που νιώθω με κάθε επιλογή και ανάρτηση, είναι μεγάλη για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά. Άλλοτε γιατί συστήνουμε στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό για πρώτη φορά έναν ξένο συγγραφέα ελάχιστα γνωστό στην Ελλάδα, μέσα από ένα αφιέρωμα με την πολύτιμη συνεργασία των φίλων/μεταφραστών μας πάντα απ' ευθείας από την γλώσσα του πρωτότυπου, όπως για παράδειγμα τον Βιεννέζο Άλτενμπεργκ που παρουσιάζεται αυτό τον καιρό με εμβριθεία από τον φίλο και συνεργάτη Συμεών Σταμπουλού,. Άλλοτε, πάλι γιατί ανακαλύπτουμε στο δίκτυο πως υπάρχουν ήδη δραματοποιημένα ενδιαφέροντα φιλμάκια, για τα αναρτημένα μας διηγήματα, τα οποία αξιολοπούμε κι εμείς εμπλουτίζοντας την ύλη μας.

Έπειτα, υπάρχει εκείνη η ξεχωριστή χαρά όταν ξαναανακαλύπτεις ξεχασμένους συγγραφείς, λησμονημένα κείμενα που όμως διατηρούν τα αρώματά τους ακόμα και σήμερα, κι αξίζουν την προσοχή

μας, παράδειγμα η Κωνσταντινουπολίτισσα Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου ή ο Αθανάσιος Γκράβαλης, κ.α.. Επίσης, το γεγονός ότι με το ιστολόγιο Ιστορίες Μπουζάι καθώς και με την τωρινή έντυπη Ανθολογία συμμετέχουμε στην εξάπλωση της νέας αυτής λογοτεχνικής φόρμας και στην διαμόρφωση της αισθητικής της.

Τώρα, όσον με αφορά προσωπικά, έχουν υπάρξει και περιπτώσεις πιο δημιουργικής εμπλοκής μου, όπως συνέβη με το γνωστή φράση, το εξαιρετικό ναοδιήγημα που αποδίδεται στον Έρνεστ Χέμινγουέϊ: «Προς πώληση: παιδικά παπούτσια, εντελώς αφόρετα.»

Στη συγκεκριμένη ιστορία πάντα με δαιμόνιζε το σχεδόν αυτονόητο μελό σκηνικό. Έβαλα λοιπόν ένα στοίχημα με τον εαυτό μου κι έγραψα ένα διήγημα με τίτλο *Τα Δώρα* -το οποίο μπορείτε να βρείτε αναρτημένο στο ιστολόγιο- που έχει ίδιο θέμα αλλά αντιστρατεύεται και αντιστρέφει εντελώς το μελοδραματικό τόνο που υποβάλλει το κείμενο του Χέμινγουέϊ.

Σίγουρα, όλα αυτά είναι δώρα του ταξιδιού. Και μιλάμε για μεγάλο ταξίδι με πλούσιο φορτίο, γι' αυτό και το σπίτι/κιβωτός που προσπαθήσαμε να φτιάξουμε με τον Γιάννη είναι όσο γίνεται πιο ευρύχωρο. Έχει κεντρικό χώρο υποδοχής της κάθε νέας ανάρτησης, και πολλές διακλαδώσεις. Αριστερά βρίσκονται: συνεντεύξεις συγγραφέων, οι μεταφραστές των 12 γλωσσών, βιντεοσκοπημένες αναγνώσεις, θέματα, για παράδειγμα: έρωτας, θάνατος, οικογένεια, κ.α.. Δεξιά μας συναντάμε το Ημερολόγιο Καταστρώματος, κείμενα αναφοράς σχετικά με το μικροδιήγημα, την μεγάλη λίστα των παλαιών και νεότερων συγγραφέων που φιλοξενούνται, και τα ονόματα ελλήνων συγγραφέων που έχουμε μεταφράσει στα αγγλικά, ανοίγοντας με αυτόν τον τρόπο ένα παράθυρο και για τον αγγλόφωνο αναγνώστη.

Για να συνειδητοποιήσουμε το μέγεθος του εγχειρήματος με όρους του έντυπου κόσμου, μια που η δικτυακή εικόνα μας εξαπατά, μιλάμε για ένα υλικό που θα ισοδυναμούσε με περίπου 2.000 εκτυπωμένες σελίδες A4 μέχρι σήμερα, που θα μπορούσαν να μεταφραστούν σε δύο (2) τροφαντούς τόμους των 1000 σελίδων έκαστος, ή σε 8 τεύχη των 250 σελίδων το καθένα.

Μια Ανθολογία από το υλικό αυτό -στην ουσία μια Ανθολογία Ανθολογίας, την σκεφτόμασταν από καιρό και μάλιστα σε ετήσια βάση, και χαιρόμαστε ιδιαίτερα αυτή την έκδοση, γιατί είναι ο τρόπος με τον οποίο επιστρέφουμε την δουλειά μας στο κόσμο από τον οποίο προερχόμαστε, στον κόσμο του έντυπου βιβλίου.

Και συνεχίζουμε να απολαμβάνουμε το ταξίδι.

Νέα Σμύρνη

Ηρώ Νικοπούλου 05.01.2015